

OLLAAN REALISTEJA

YKSITOISTA VASTAUSTA
KYSYMYKSIIN
JA KOMMENTTEIHIN
YDINASEISTA

Kuva: ICAN

1 ”Ydinaseilla ehkäistään sotaa, ne pitävät meidät turvassa.”

Usein väitetään, että ydinaseet ehkäisevät sotaa, ”ylläpitävät strategista vakautta” tai ”pitävät meidät turvassa”.¹ Tästä ei kuitenkaan ole mitään todisteita – on vain tosiasia, että ydinaseet ovat olemassa eikä kolmas maailmansota ole (vielä) alkanut. Myös ydinasevaltiot ovat joutuneet hyökkäysten kohteiksi.

Yhtenä esimerkkinä olkoon Argentiina, joka tunkeutui Britanniaan kuuluville Falklandin saarille vuonna 1982. Tuhansien ydinaseiden arsenaali ei suojannut Yhdysvaltoja traagiselta syyskuun yhdenentoista päivän terrori-iskulta vuonna 2001 saati estänyt terroristeja alun alkaenkaan

hyökkäämästä maahan. On naiivia ja epärealistista odottaa ydinaseiden ehkäisevän ennalta kaikki hyökkäykset tai torjuvan ne.

Jos ydinaseet luotettavasti estäisivät sotia tai pitäisivät ihmiset turvassa, mikseivät ydinasein varustetut valtiot rohkaisisi useampia maita hankkimaan niitä?

Useimmat hallitukset sen sijaan kuitenkin tietävät, että ydinaseet ovat vaarallisia ja mahdollisesti katastrofaalisia, lisäävät epävakautta eivätkä valikoi uhrejaan.

Yhteensä 191 maata on allekirjoittanut NPT-ydinsulkusopimuksen vuodesta 1968 lähtien [myös Suomi, suom. huom.]. Sopimus kieltää ydinaseiden hankkimisen.² Yhdysvallat, Venäjä, Kiina, Ranska

ja Iso-Britannia ovat auliisti hyväksyneet sitoumuksen neuvotella aseriisunnasta (NPT-sopimuksen artikla VI) vastikkeena sille, että lähes kaikki muut valtiot sitoutuvat olemaan koskaan hankkimatta ydinaseita.

Ydinaseet eivät pidä ketään turvassa. Ne uhkaavat aiheuttaa massiivista vahinkoa miljoonille ihmisille uhrejaan erottelematta.³

1. Jens Stoltenberg: Germany’s support for nuclear sharing is vital to protect peace and freedom”, 11.5.2020. www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_175663.htm
2. Yhdistyneet kansakunnat: NPT-ydinsulkusopimus. www.un.org/disarmament/wmd/nuclear/npt/
3. International Campaign to Abolish Nuclear Weapons: ”Catastrophic Harm”. www.icanw.org/catastrophic_harm

Alkuteos: Let’s be realists. Eleven answers to common questions and comments about nuclear weapons

Julkaistu kesäkuussa 2020: www.icanw.org/lets_be_realists

Tekijät: ICAN ja Richard Lennane

Suomentanut: Anu Harju

Kannen kuvälähde: US Government

Kiitos Jaakko Ellisaarelle suomenkielisten termien tarkistuksesta.

Kirjasessa mainitut Internet-viittaukset löytyvät sen sähköisestä versiosta osoitteessa www.rauhanpuolustajat.org.

2 ”Yksikään maa ei tule oikeasti käyttämään ydinaseita.”

Teoria ydinpelotteesta edellyttää, että uhka ydinaseiden käyttämisestä on uskottava. Tämän vuoksi yli tuhat ydinasetta oli valmiustilassa eli käytettävissä suhteellisen lyhyellä varoitusaajalla vuonna 2017.⁴

Olemme kuulleet huolestuttavan monista onnettomuuksista, läheltä piti -tilanteista ja melkein toteutuneista katastrofeista vuoden 1945 jälkeen. Voidaan lisäksi olettaa, että monista muista ei ole kerrottu julkisuudessa.⁵ Historia osoittaa, että konfliktit voivat eskaloitua nopeasti ja odottamatta, maiden johtajat eivät aina toimi rationaalisesti tai harkitsevaisesti, yhteydenpito saattaa katketa,

ja kireät suhteet monesti lisäävät väärinymmärryksiä.⁶ Pelotteelle annetaan usein kunnia siitä, että ydinaseita ei ole pitkään aikaan käytetty, mutta se johtuu pitkälti pelkästään hyvästä tuurista – eikä sen voida odottaa kestävän ikuisesti.⁷

Riski, että ydinaseita käytetään – tarkoituksellisesti, vahingossa tai arviointivirheen vuoksi – on todellinen. Niin voi tapahtua kirjaimellisesti minä hetkenä hyvänsä. Mikä pahempaa, monet asiantuntijat arvioivat, että riski käyttää ydinaseita kasvaa. Osittain tähän on syynä sodankäynnin lisääntynyt tempo, jonka kasvuun vaikuttaa asevoimien laajentunut tekoälyn käyttö.^{8,9} Jos ydinaseita ei eliminoida, niitä käytetään ennemmin tai myöhemmin, ja seuraukset ovat katastrofaaliset.

4. Hans Kristensen: ”Alert Status of Nuclear Weapons”, Federation of American Scientists, huhtikuu 2017. fas.org/wp-content/uploads/2014/05/Brief2017-GWU_2s.pdf
5. Patricia Lewis, Heather Williams, Benoît Pelopidas & Sasan Aghlani: *Too Close for Comfort: Cases of Near Nuclear Use and Options for Policy*, Chatham House, 28.4.2014. www.chathamhouse.org/publications/papers/view/199200
6. Kuuban ohjuskriisi on klassinen esimerkki konfliktin laajenemisesta. www.history.com/topics/cold-war/cuban-missile-crisis
7. Benoît Pelopidas: ”The unbearable lightness of luck: Three sources of overconfidence in the manageability of nuclear crises”, *European Journal of International Security*, 30.5.2017, DOI. doi.org/10.1017/eis.2017.6
8. Science and Security Board: ”Closer than ever: It is 100 seconds to midnight”, *Bulletin of the Atomic Scientists*, 23.1.2020. thebulletin.org/doomsday-clock/current-time/#full-statement
9. International Campaign to Abolish Nuclear Weapons: ”Briefing: Emerging technologies and nuclear weapon risks”, 28.1.2020. www.icanw.org/briefing/emerging-technologies-and-nuclear-weapon-risks

3 ”Pullon henki on jo vapautettu. Ydinaseita ei voida hävittää, jos teknologinen kyky valmistaa niitä on jäljellä.”

Jos pullon henki on vapaana ja ydinaseita osataan teknisesti rakentaa, miksi niitä on vain yhdeksällä valtiolla? Vaikka useat maat osaivat niitä valmistaa, ne ovat luvanneet olla tekemättä niin – ja ydinvoiman tuottamiseen käytettävien ydinmateriaalien

uudelleenkäyttäminen aseisiin on estetty tehokkaalla kansainvälisellä turvajärjestelmällä, jota hoitaa Kansainvälinen atomienergiajärjestö IAEA.¹⁰ Tuota järjestelmää voitaisiin soveltaa ja laajentaa kaikkiin maihin, kunhan ydinaseita hallussaan pitävät valtiot tekevät päätöksen aseidenriisunnasta.

Vaarallista teknologiaa voidaan valvoa ja niin on onnistuneesti tehtykin. Kemiaaliset ja biologiset aseet on kielletty, samoin kuin henkilömiinat, rypäleaset

ja sokaisevat laseraset. Monet hyödylliset ja taloudellisesti merkittävät teollisuuskemikaalit, jotka osoittautuivat terveystarvikkeiksi tai vaarallisiksi ympäristön saastuttajiksi, on kielletty ja niiden käyttö lopetettu maailmanlaajuisesti. Ydinaseet eivät ole poikkeus. Niissä ei ole mitään taianomaista.

10. Lue lisää IAEA:n turvajärjestelmästä. www.iaea.org/topics/basics-of-iaea-safeguards

4 ”Yksikään maa ei luovu ydinaseistaan, jos niitä on yhä muilla mailla.”

Kaikkien ydinasevaltioiden tulisi luopua ydinaseista, koska niiden käyttämisestä aiheutuisi hirvittäviä humanitaarisia seurauksia. Tästä näkökulmasta sillä ei ole merkitystä, onko muilla valtioilla ydinaseita. Emme kuule minkään maan hallituksen puntaroivan, että ”miksi me luopuisimme kidutuksesta ja orjuudesta, jos niitä käytetään yhä muissa

maissa”. Siten niiden ei myöskään tulisi pitää itsellään mahdollisuutta aiheuttaa massiivista määrää siviiliuhreja ja ympäristötuhoa vain siksi, että kourallinen muita valtioita niin yhä tekee.

Vain yhdeksällä maalla on ydinaseita, ja suunnilleen 30 muuta maata sanoo tukeutuvansa niihin sotilasliittoumien kautta. Tämä merkitsee, että yli 150 maata on päättänyt, että ne pystyvät huolehtimaan kansallisesta turvallisuudesta ilman ydinaseita, vaikka niitä muilla mailla onkin.¹¹

Kazakstanilla, Etelä-Afrikalla ja Ukrainalla on ollut hallussaan ydinaseita, mutta ne luopuivat niistä. Muun muassa Brasilia, Ruotsi ja Sveitsi aloittivat ydinaseiden kehittämisen, mutta päättivät keskeyttää hankkeensa. Ydinasevaltioihin ja niiden liittolaisiin kohdistuvissa uhissa ei ole mitään niin erityistä tai ainutlaatuaista, että niihin voisi vastata vain ydinasein.

11. Lue mitkä maat ovat torjuneet ydinaseet. banmonitor.org/tpnw-compliance

5 ”Ydinaseista luopuminen onnistuu vain demokratioissa. Autoritaariset hallitukset eivät koskaan liity ydinaseet kieltävään sopimukseen.”

Kuten edellä kuvailtiin, on pelkkä myytti, että ydinaseet tarjoaisivat turvaa millekään maalle, oli se sitten demokratia tai autoritaarisesti hallittu. Maan hallintorakenteesta riippumatta ydinaseet ovat turvallisuusuhka eivätkä suojaa valtiota mitenkään todellisilta nykypäivän haasteilta kuten kyberhyökkäyksiltä tai ilmastonmuutokselta. Millään maalla ei ole mitään hävittävää

ydinaseista luopuessaan, mutta saama-puolella sen sijaan on resurssien vapautuminen muuhun käyttöön.

Vaikka ydinaseista luopumiselle on hyviä syitä siitä riippumatta, miten muut maat toimivat, valtiot voivat tehdä päätöksen toteuttaa aseidenriisunta yhdessä. Viisi ydinasein varustettua valtiota on jo sopinut aseriisuntaneuvotteluista NPT-sopimuksen puitteissa. On esimerkiksi mahdollista, että kaksi tai useampia ydinasevaltioita liittyy ydinaseet kieltävään TPNW-sopimukseen yhdessä ja samoin yhteisvoimin neuvottelevat aseidenriisuntasuunnitelmasta, joka artiklan 4 mukaan vaaditaan.

Tehtävä on vaikea, mutta siinä ei ole mitään ainutlaatuista tai kovin erityistä. Kyse on intressien ja kannustimien yhteensovittamisesta, mikä on monenkeskisen diplomatian arkea.

Kaikki ydinasevaltiot, olivat ne sitten demokraattisia tai autoritaarisia, suostuvat aseidenriisuntaan kun ne havaitsevat, että se on niiden kansallisten etujen mukaista. ICANin – ja ydinaseiden täyskieltosopimuksen – tavoite on vaikuttaa tuohon arvioon. Yksi keino on julkinen paine, muita ovat monenkeskisen diplomatia ja uusien yleismaailmallisten normien luominen. Kaikilla työkaluilla, kanavilla ja toimijoilla on omat roolinsa.

6 ”Ydinaseista luopuminen merkitsee tavanomaisten aseiden määrän ja sotilasmenojen kasvua.”

Kaikilla yhdeksällä ydinasevallalla on jo nyt suuret, vaikuttavat ja kalliit tavanomaisia aseita käyttävät asevoimat. Siksi ei ole mitenkään itsestään selvää, että ydinaseiden omistaminen saisi ne käyttämään vähemmän rahaa tavanomaisten aseiden kapasiteettiinsa. Ydinaseilla ei

ole mitään taianomaista ”puolustusellista” roolia. Jos ydinasevaltiot niin haluaisivat, ne voisivat taata turvallisuutensa samalla tavalla kuin muutkin maat.

Ei ole todisteita siitä, että tämä tulisi kalliimmaksi. Kun otetaan huomioon **valtavat summat**, jotka ydinasevaltiot kuluttavat arsenaaliinsa, voi hyvällä syyllä uskoa, että tuo vaihtoehto maksaisi huomattavasti vähemmän.¹²

Ydinaseiden tilalle ei kaivata toisia ase-tyyppejä. Ydinaseiden käytöllä on järkyttävät humanitaariset seuraukset, ja kaikille ydinasemaille olisi parempi hankkiutua niistä kokonaan eroon.

12. International Campaign to Abolish Nuclear Weapons: *Enough is Enough: Global Nuclear Weapons Spending 2019*, toukokuu 2020. www.icanw.org/report_73_billion_nuclear_weapons_spending_2020

7 ”Koskaan ei voida varmuudella tietää, onko maa todella eliminoinut ydinaseensa. Jotkut maat saattavat kätkeä niitä myöhempää käyttöä varten.”

Mistä tiedämme, ovatko vaikkapa Ranska tai Pakistan todella tuhonneet ydinaseensa piilottamatta niistä yhtäkään? Tiedämme sen samaan tapaan kuin tiedämme, että Iranilla, Brasilialla, Etelä-Afrikalla, Japanilla, Ruotsilla ja yli 180 muulla maalla ei ole yhtään ydinasetta: säännöllisillä tarkastuksilla ja

kaiken fissiilin halkeamiskelpoisen materiaalin perusteellisella yksityiskohtaisella seurannalla IAEA:n turvajärjestelmän puitteissa. [Fissiilillä eli halkeamiskelpoisella tarkoitetaan ainetta, joka pystyy käynnistämään ja ylläpitämään ytimien hajoamisen ketjureaktiota. – suom. huom.] Tämän turvajärjestelmän avulla on ydinaseet onnistuttu pitämään useimpien maiden ulottumattomissa yli 50 vuoden ajan. Ei ole mitään syytä epäillä, etteikö sama toimisi niiden jäljellä olevan yhdeksän maan kanssa sitten, kun ne päättävät luopua omista ydinaseistaan.

Eikä prosessi, jonka puitteissa todistettavasti eliminoidaan ydinaseet, ole niin vaikea kuin miltä näyttää. Riippumattomat alan **asiantuntijat ovat suunnitelleet** uskottavia ja tarkkoja menettelytapoja siihen, kuinka ydinasevaltiot voisivat toteen näytettävästi ja luotettavasti riisua aseensa.¹³

13. Pavel Podvig, Ryan Snyder & Wilfred Wan: *Evidence of absence: Verifying the removal of nuclear weapons*, United Nations Institute for Disarmament Research, 2018. www.unidir.org/files/publications/pdfs/evidence-of-absence-verifying-the-removal-of-nuclear-weapons-en-722.pdf

KUVA: ICAN

8 ”Ydinaseiden kieltosopimuksella ei ole merkitystä, jos yksikään ydinasevaltio ei ole siinä mukana. On hyödytöntä ajaa aseriisuntaa foorumilla, josta ydinasemaat puuttuvat.”

Ironista kyllä ydinasevaltiot itse tarjoavat parhaan vastauksen pohdittaessa ydinasekiellon vaikutusta ydinaseisiin. Ne ovat alusta alkaen kitkerästi vastustaneet ydinaseiden kieltosopimusta. Ne edelleen lobbaavat maailman eri maita, jotta ne eivät liittyisi sopimukseen, ja [jopa kiusaavat paavia](#), joka on puhunut suurin sanoin ydinaseita vastaan.¹⁴

Miksi? Miksi ydinasemaat pitäisivat sopimuksesta, joka, USA:n suurlähettilään [sanoin](#), ”ei vähennä ydinasevarastoja yhden aseensa vertaa”?¹⁵ Vastaus kuuluu, että vaikka ydinasemaat julkisuudessa esittävät väitteitä, että ydinaseiden täyskielto on tehoton, ne kyllä ymmärsivät silti alusta asti, että sopimuksella voi olla mullistava vaikutus. Niille valkeni, että kielto-sopimus tekisi ydinaseet laittomiksi, mustaisi niiden maineen ja lisäisi koti-maista ja kansainvälistä painetta niistä

luopumiseen. Lisäksi sopimus rajoittaisi taloudellisia investointeja ydinaseiden tuotantoon ja ylläpitoon ja, ehkä pahin kaikista, tekisi ydinaseriisunnasta globaalien ja humanitaarisen vastuun, joka kaikkien maiden tulisi jakaa keskenään sen sijaan, että se olisi vain pienen, ydinasevaltioiden muodostaman kerhon strateginen huoli.

Meillä on siis edessämme eriskummallinen speaktaakki, kun ydinasevallat yrittävät vakuuttaa muut siitä, että kielto-sopimuksella ei ole mitään vaikutusta mutta että se on samaan aikaan erittäin vaarallinen ja tasapainoa uhkaava. Yhdysvallat [ilmoitti YK:lle](#), että ydinasekielto merkitsisi ”riskiä että luodaan hyvin epävakaa turvallisuusympäristö, jossa väärät havainnot ja laskuvirheet voisivat laajentaa kriisejä ja synnyttää seurauksia, joita ei ollut tarkoitettu eikä osattu ennakoida, mukaan lukien mahdollinen ydinaseen käyttö”.¹⁶ [Venäjä väitti](#), että kielto-sopimus uhkasi ”syöstä maailman kaaokseen ja vaaralliseen ennakoimattomuuteen”.¹⁷

Lokakuussa 2016 Yhdysvallat kuitenkin [lähetti muistion](#) Nato-kumppaneilleen kertoen, mitä todella ajatteli kielto-sopimuksesta: sopimus voisi

muun muassa ”vaikuttaa sekä sopija-että muihin osapuoliin, ja jopa ennen voimaantuloaan”, sopimus ”voisi tehdä mahdolliseksi suorittaa ydinaseen käytön suunnittelua tai -koulutusta – tai ydinaseisiin liittyvää kuljetusta alueellisen ilmatilan tai merten kautta” ja se ”voisi tuhota – ja on kielto-sopimusta ajavien voimin suunniteltukin tuhoamaan – USA:n ydinasein laajennetun pelotteen”.¹⁸ Siellähän se sitten onkin, lyhyesti ydinasevaltion selittämänä: syy, miksi kielto-sopimuksella on merkitystä.

14. Cécile Chambrud & Nathalie Guibert: ”En visite au Japon, le pape François compte se positionner contre l’arme nucléaire”, Le Monde, 22.11.2019. www.lemonde.fr/international/article/2019/11/22/le-pape-francois-contre-l-arme-nucleaire_6020128_3210.html

15. Robert Woodin tviitti 11.11.2019. twitter.com/USAmbCD/status/1193929451408633858

16. Frank Rose: YK:n yleiskokouksen avaus, 12.10.2015. reachingcriticalwill.org/images/documents/Disarmament-fora/1com/1com15/statements/12October_USA.pdf

17. Katso YK:n yleiskokouksen ensimmäisen komitean virallinen asiakirja 4.10.2016. <https://undocs.org/en/A/C.1/71/PV.3>

18. International Campaign to Abolish Nuclear Weapons: ”US Pressured NATO States to Vote No to a Ban”, marraskuu 2016. www.icanw.org/us_pressured_nato_states_to_vote_no_to_a_ban

9 ”Aseteollinen kompleksi ja aseteollisuus estävät kaiken vakavan edistymisen ydinaseriisunnassa. On epärealistista olettaa, että niin voimakkaat taloudelliset intressit voidaan voittaa.”

Taloudelliset ja kaupalliset tekijät tosiaan ovat ydinaseriisuntaa vastaan. Ydinaseet on valtava bisnes! On vain luonnollista, että ihmiset, jotka menettävät rahaa, jos ydinasevarastoja supistetaan tai tuhotaan kokonaan, vastustavat pienintäkin liikahdusta siihen suuntaan. Samaa nähdään monissa sosiaalisissa ja ympäristöön liittyvissä teemoissa. Mutta eliitin taloudelliset intressit on mahdollista päihittää.

Ydinaseiden kieltäminen kansainvälisen oikeuden päätöksellä on avainasemassa, kun pankkeja, rahoituslaitoksia ja muita sijoittajia suostutellaan luopumaan rahoittamasta yhtiöitä, jotka ovat mukana tuottamassa tai ylläpitämässä ydinaseita. Vuosittainen tutkimus osoittaa, että joukko rahoituslaitoksia on jo nyt luopumassa ydinaseiden rahoittamisesta.¹⁹

Kun haastetaan ydinaseita puolustavien taloudelliset argumentit, on vasta-argumenttien luomisessa apuna se, että kieltosopimus pohjautuu humanitaarisiin periaatteisiin ja kansainväliseen oikeuteen. Se myös korostaa ydinaseiden minkä tahansa käytön katastrofaalisia vaikutuksia.

Työpaikkojen säilyttäminen ja taloudellisen vaurauden lisääminen

ovat asioita, joita kaikki poliitikot haluavat edistää (tai ainakin puhuvat edistävänsä). Mutta vastuullisena esiintyvä hallitus alkaa näyttää groteskilta irvikuvaltaan, kun se puolustaa joukkomurhan ja erottelemattoman tuhon työkalujen valmistusta työpaikkojen luomisella tai alueellisella taloudellisella kannustimella. Myös monet yhtiöt huomaavat, että kieltosopimuksen leimavasta vaikutuksesta syntyy yhä rumempi tahra niiden julkiseen imagoon, ja lopulta ne pysyttelevät kaukana kaikesta ydinaseisiin liittyvästä liiketoiminnasta. Kuluttajien boikottikampanjat ja yleinen tietoisuuden herättäminen voivat kiihdyttää tätä prosessia.

19. Lisätietoa PAXin raportista *Don't Bank on the Bomb*.
www.dontbankonthebomb.com

KUVA: ICAN / TIM WRIGHT

10 ”Ydinaseriisuntaponnistelut pitäisi keskittää ydinsulku- ja ydinkoekieltosopimukseen, sillä ydinaseiden kieltosopimus heikentää molempia.”

On tärkeää ymmärtää, että ydinaseiden kieltosopimus ei ole vaihtoehto tai korvaaja NPT-ydinsulkusopimukselle, CTBT-ydinkoekieltosopimukselle tai muille sopimuksille ja tavoitteille. Se on lisä. Sen on tarkoitus ”täyttää sopimusjärjestelmän juridinen aukko” ja ottaa oma paikkansa niiden välineiden ja prosessien joukossa, jotka ydinaseriisuntaan tarvitaan.

Ydinaseiden kieltosopimuksen **johdannossa vakuutetaan**, että sopimus on ydinaseriisunnan ja ydinaseiden nopean lisääntymisen estämiseksi järjestelmän kulmakivi, ja että sen täydellisellä ja tehokkaalla toimeenpanolla on erittäin tärkeä rooli kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden edistämiseksi. Sopimus näkee ”ydinkoekieltosopimuksen ja sen verifikaatiojärjestelmän elintärkeän merkityksen ydinaseriisunnan ja ydinaseiden leviämisen estämisen keskeisinä elementteinä”.²⁰

Toisin kuin ydinaseiden kieltosopimuksen vastustajat perustelemattomasti väittävät, ydinasekieltosopimus ei heikennä NPT-ydinsulkusopimusta, turvajärjestelmiä tai mitään muutakaan.²¹ Ydinaseiden kieltosopimus toteaa, että osapuolet näkevät sopimukseen liittymi-

KUVA: ICAAN

sen olevan keino panna toimeen niiden omat ydinsulkusopimuksen artiklaan VI liittyvät velvollisuudet. Ydinaseiden kieltosopimuksen turvajärjestelmien sopimusehdot ovat vähintäänkin yhtä vahvat kuin ydinsulkusopimuksen, ja joissain suhteissa jopa vahvemmat.²²

Ydinaseiden kieltosopimukseen liittyminen ei estä valtioita työskentelemästä toistensa kanssa implementoidakseen NPT-ydinsulkusopimuksen ja saattaakseen CTBT-ydinkoekieltosopimuksen voimaan. Se ei myöskään estä niitä tavoittelemasta fissiilimateriaalisopimusta, ydinriskien vähentämisen menetelmiä, verifikaatiotehtäviä, vakaampaa kansainvälistä ympäristöä tai mitään muita toimia, jotka saattavat edistää ydinaseriisuntaa. Itse asiassa ydinaseiden täyskieltosopimuksen pääneuvottelijat ovat **aktiivisesti mukana** tavoittelemassa näitä muita aseriisuntaa täydentäviä keinoja.

Kannattaa huomata, että ydinasevallat – mutta eivät ydinaseiden kieltosopimuksen kannattajat – ovat estämässä CTBT-ydinkoekieltosopimusta astumasta voimaan, ne haittaavat fissiilimateriaalisopimuksen neuvottelujen alkamista ydinaseriisuntakonferenssissa, ne kieltäytyvät keskustelemasta toimenpiteistä, joilla pidennetään ydinaseen laukaisupäätöksen ja sen toimeenpanon välistä aikaa, tai ovat vetäytymässä ydinaseita rajoittavista sopimuksista.

20. Yhdistyneet kansakunnat: Ydinaseiden täyskieltosopimus TPNW. www.un.org/disarmament/wmd/nuclear/tpnw/

21. Pidempi oikeudellinen analyysi TPNW:stä ja NPT:stä. intl.no/wp-content/uploads/2018/10/TPNW-Setting-the-record-straight-Oct-2018-WEB.pdf

22. Yksityiskohtaisemmin TPNW:n ja NPT:n turvajärjestelmistä. banmonitor.org/the-history-of-the-tpnw/safeguards-and-verification-under-the-tpnw

11 ”Entäs terroristit? Ette sano mitään siitä, että terroristiryhmät voivat saavat käsiinsä ydinaseita.”

On **hyvin vaikeaa** rakentaa ydinase tyhjältä pöydältä.²³ Terroristiryhmälle yksi tapa saada ydinase on hankkia avainkomponentteja tai täydellinen

käyttövalmis ydinkärki joltain ydinasevaltiolta. Mitä harvempia ydinasevaltoja on ja mitä vähemmän niillä on ydinaseita, sitä vaikeampaa terroristien on hankkia ydinase. Kun ydinaseet on täysin kielletty ja tuhottu ja kaikkien maiden on noudatettava IAEA:n turvajärjestelmää, terroristien on miltei mahdotonta saada ydinasetta käsiinsä. Jos hyväksyy sen, että

ydinaseet säilyvät joidenkin valtioiden hallussa, hyväksyy samalla korkeamman ydinaseterrorismin riskin.

23. Antonia Ward: ”Is the Threat of Nuclear Terrorism Distracting Attention from More Realistic Threats?” RAND, 27.7.2018. www.rand.org/blog/2018/07/is-the-threat-of-nuclear-terrorism-distracting-attention.html

ICANista ja kirjoittajasta

Maaailmanlaajuinen kampanja The International Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN) kannustaa ihmisiä kaikissa maissa innostamaan, suostuttelemaan ja painostamaan hallituksiaan allekirjoittamaan ja ratifioimaan ydinaseet kieltävän sopimuksen (TPNW). ICAN-yhteistyöverkosto koostuu yli 500 järjestöstä yli sadassa maassa. Lisätietoa ICANista löytyy osoitteesta www.icanw.org.

ICANin Suomen-verkoston ICAN Finlandin nettisivut ovat osoitteessa icanfinland.fi.

Tämän kirjasen päätekijä on Richard Lennane. Hänellä on australialaisena diplomaattina, YK:n virkailijana ja kansalaisjärjestöaktivistina monen vuoden kokemus monenkeskisestä aseidenriisunnasta ja aseiden rajoittamisesta. Lennane työskenteli YK:n aseiden-

riisuntatoimistossa vuosina 2001–13, ja hän oli biologisten aseiden sopimuksen toimeenpanon tukiyksikön (ISU) johtaja yksikön perustamisesta lähtien vuonna 2007. Vuosina 2014–16 hän johti provokatiivista ja ristiriitoja herättävää, ydinaseriisuntaa ajavaa kansalaisjärjestöä Wildfire, ja vuosina 2016–20 hän oli Geneva Disarmament Platform -järjestön johtaja.

Ydinaseet kieltävästä sopimuksesta

Heinäkuun 7. päivänä 2017 – ICANin ja sen kumppaneiden kymmenen vuoden ponnistelujen jälkeen – saavutettiin maailman maiden ylivoimaisen enemmistön hyväksynnällä virstanpylväs, maailmanlaajuinen sopimus ydinaseiden kieltämiseksi. Virallisesti se tunnetaan nimellä the Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons (TPNW), suomeksi ydinaseiden kieltosopimus, tai vieläkin tarkemmin täyskieltosopimus.

TPNW kieltää valtioita kehittämästä, testaamasta, tuottamasta, valmistamasta, kuljettamasta, omistamasta, varastomasta, käyttämästä tai uhkaamasta käyttää ydinaseita tai sallimasta ydinaseiden sijoittamisen niiden alueelle. Se myös kieltää valtioita avustamasta, rohkaisemasta tai suostuttelemasta ketään ryhtymästä edellä mainittuihin toimiin.

Ydinaseita hallussaan pitävä maa voi liittyä sopimukseen, kunhan se suostuu tuhoamaan ydinaseensa oikeudellisesti sitovaa suunnitelmaa noudattaen ja tietyssä ajassa. Vastaavasti maa, jonka alueelle on sijoitettu toisen valtion ydinaseita, voi liittyä sopimukseen, kunhan se suostuu poistamaan ne sovittuun määräaikaan mennessä.

KUVA: ICAN / TIM WRIGHT

Valtioilla on velvollisuus tarjota apua kaikille ydinaseiden käytön tai ydinkokeiden uhreille ja ryhtyä toimenpiteisiin saastuneiden alueiden puhdistamiseksi. Sopimuksen johdannossa tunnustetaan tunnustetaan ydinaseiden ja ydinkokeiden tuhoisuus,

mukaan lukien suhteeton vaikutus naisiin ja tyttöihin ja alkuperäiskansoihin eri puolilla maailmaa.

Ydinaseet kieltävä sopimus astuu voimaan, kun 50 maata on ratifoinut sen tai liittynyt siihen.